

Handläggare
Henrik Karlsson
Telefon: 08-508 25 531**Till**
Kommunstyrelsen

Remiss av Promemorian Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområde

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2026/778.

Förvaltningens beslut

1. Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av remissen

Remissen avser en promemoria från regeringskansliet och syftar till att inhämta berörda nämnders ställningstagande till ett förslag på tre nya lagar samt följdändringar i två till området relaterade lagar. Lagarna ska lägga grunden för att genomföra en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet. En sådan anses behövas för att underlätta för vårdgivare att utbyta information och förmedla vård över hela landet.

Beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling.

Förvaltningens synpunkter

Sammanfattning av synpunkter

Förvaltningen tillstyrker förslaget att införa en lag om grundregister över vårdgivare samt en lag om register över patienters vårdgivare. Förslagen på definitioner av uttryck, innehåll i grundregistret och uppgiftsskyldighet gentemot registermyndigheten bedöms vara väl avvägda. Innan uppgiftsskyldigheten träder i kraft förväntas dock en gemensam inrapporteringskanal vara implementerad för att undvika dubbelarbete vid rapportering av uppgifter. Förslaget att slopa kravet på samtycke för att vårdgivare ska få ta del av uppgifter hos andra vårdgivare anses vara fullt rimligt. Av integritetsskäl är det dock angeläget att överväga om nekade samtycken enligt gällande lag ska betraktas som sådana explicita uttryck som krävs för att förhindra delning av uppgifter enligt den nu föreslagna lagen.

Ställningstaganden

Lag om grundregister över vårdgivare (avsnitt 3.1)

En ny lag föreslås som möjliggör ett statligt grundregister över landets samtliga vårdgivare. Informationen ska utgöra grunden för

en digital infrastruktur inom hälso- och sjukvården. Infrastrukturen ska bland annat stödja en nationell vårdförmedlingstjänst, förenkla informationsutbyte mellan vårdgivare och motverka välfärdsbrottslighet.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. Ett nationellt grundregister över vårdgivare anses välkommet eftersom det skulle underlätta informationsutbyte mellan kommunala och regionala vårdgivare. Till skillnad från idag skulle uppgifterna hållas uppdaterade och aktuella samt kunna rapporteras och tillgängliggöras med en gemensam lösning. Idag kan exempelvis samordning av vård för patienter med komplexa vårdbehov försvåras av att uppgifterna är inaktuella eller att vissa vårdgivare har svårt att tillgängliggöra de nödvändiga uppgifterna.

Uttrycken vårdgivare och hälso- och sjukvård i lagen (avsnitt 3.2)

Lagen om grundregister föreslås definiera vårdgivare som en statlig, regional eller kommunal huvudman som bedriver hälso- och sjukvård enligt ett lagstadgat ansvar samt juridiska personer och enskilda näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvård utan ett lagstadgat ansvar. Begreppet inkluderar flera kommunala verksamheter, såsom särskilda boenden, boenden med särskild service och dagliga verksamheter, men också elevhälsan inom grundskolan och gymnasiet samt hemsjukvården.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. Grundregistret måste rimligen inkludera information om huvudmän som inte har hälso- och sjukvård som sin primära uppgift. Utan sådan information kan registret svårtligen uppfylla sitt syfte att utgöra grunden för en heltäckande och nationell infrastruktur.

Innehållet i grundregistret över vårdgivare (avsnitt 3.3)

Informationen i grundregistret föreslås begränsas till att endast avse uppgifter om vårdgivare och därmed exkludera uppgifter om patienter. Uppgifter som ska ingå är vårdgivares namn, organisationsnummer, geografiska område, verksamhetsinriktning, organisation, samband mellan eventuella enheter och verksamheter samt tillstånd eller förbud att bedriva hälso- och sjukvård.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. Statliga register bör som regel inte innehålla mer uppgifter än vad syftet kräver. Så länge grundregistret specifikt syftar till att tillhandahålla information om vårdgivare behövs inte uppgifter om patienter. Sådana uppgifter bör dessutom av integritetsskäl exkluderas.

Vårdgivares uppgiftsskyldighet gentemot registermyndigheten (avsnitt 3.4)

Vårdgivare föreslås få en lagstadgad skyldighet att tillhandahålla uppgifter till grundregistret samt skyndsamt meddela förändringar av dessa uppgifter.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. För att grundregistret ska hållas aktuellt och tillförlitligt måste det till en lagstadgad uppgiftsskyldighet. Principiellt får den ökade administrativa bördan som uppgiftsskyldigheten medför anses acceptabel. Detta eftersom kostnaden inte rimligtvis kommer att överstiga vinsterna av att vården blir mer tillgänglig och samverkansprocesserna mer effektiva.

Men trots att vinsterna troligen överstiger kostnaderna, måste det ändå påpekas att förslaget innebär att vårdgivare som lyder under statlig tillsynsplikt blir dubbelt uppgiftsskyldiga. Vissa uppgifter kommer nämligen att behöva rapporteras till både registermyndigheten och Inspektionen för vård och omsorg. I sig är inte detta ett problem. Samma uppgift kan ibland behöva förekomma i fler än ett register till följd av olika registers varierande användningsområden. Men i sådana fall behövs en gemensam inrapporteringskanal som gör det möjligt att rapportera samma uppgift en gång till två separata register.

I föreliggande promemoria adresseras frågan om de administrativa problem som den dubbla uppgiftsskyldigheten medför enbart med att rapporteringen på sikt bör ske genom en gemensam inrapporteringskanal. Detta enligt principen om att en uppgift endast ska rapporteras en gång. Ibland kan ett visst dubbelarbete behöva accepteras i väntan på att adekvata tekniska lösningar kan komma på plats. Men i detta fall utlovas vare sig några sådana lösningar eller en tidsplan för när de kan vara på plats. Med tanke på att uppgiftsskyldigheten skulle omfatta samtliga vårdgivare, inkluderat de med mindre resurser, framstår detta som något som bör omvärderas. Det är en rimlig förväntan att framtagandet av de efterfrågade lösningarna integreras i det övrigt ambitiösa arbetet med att etablera en digital infrastruktur inom hälsodataområdet.

Lag om register över patienters vårdgivare (avsnitt 4.1)

En ny lag föreslås som möjliggör ett nationellt register över patienters vårdgivare. Registret ska innehålla uppgifter om patientens personnummer samt vårdgivarens organisationsnummer, journalsystem och kontaktuppgifter. Det skulle förenkla processen med att fastställa var en patient är registrerad samt samla in uppgifter som säkerställer en trygg och säker vård. Vårdokumentation om enskilda patienter, såsom ställda diagnoser och genomförda behandlingar, utesluts emellertid från det föreslagna registret.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. Tillgång till ett sådant register skulle göra det lätt att sammanställa en patients tidigare och aktuella vårdgivare. I många fall skulle det kunna bidra till att skapa en bättre helhetsbild av livssituationen och eventuella vårdbehov. Något som kan förutsättas vara särskilt välkommet bland patienter med långvariga och komplexa vårdbehov som kräver kontinuerlig planering, samverkan och samordning. Inte sällan kan de också ha vissa svårigheter att själva upprätthålla och samordna kontakten med de många vårdgivare som kan ha ansvar för olika delar av den vård som behövs.

Införandet av det föreslagna registret kommer att innebära en viss inskränkning av den personliga integriteten. Fler personliga uppgifter än idag kommer som en konsekvens av förslaget att rapporteras till en statlig myndighet och registreras i ett nationellt register. Även om fördelarna med detta kan anses överväga nackdelarna, finns det goda skäl att framföra vikten av att minimera risken för obehörig tillgång till registret. Procedurer behöver utformas som säkerställer att det endast är vårdgivare som är aktuella och deltar i vården som har tillgång till och använder registret. Detta kräver löpande och kontinuerliga uppföljningar, granskningar och analyser av de roller och behörigheter som ger tillgång till innehållet i registret.

Det ska inte längre krävas samtycke för vårdgivares tillgång till och behandling av personuppgifter (avsnitt 6)

En ny bestämmelse föreslås som innebär att vårdgivare ska kunna behandla uppgifter om patienter som andra vårdgivare gjort tillgängliga så länge patienten inte motsätter sig detta. Bestämmelsen syftar till att underlätta för vårdgivare att få tillräcklig information för att kunna tillhandahålla en trygg och säker vård. Idag gäller att varje enskild patient själv måste ge sitt uttryckliga samtycke till att en vårdgivare tar del av uppgifter från andra vårdgivare.

Förvaltningen tillstyrker förslaget. Att införa bestämmelsen skulle troligen bidra till enklare processer för informationsdelning. Allmänt sett bör detta kunna bidra till att patientsäkerheten stärks och oftare än idag säkras. Dessutom bör detta kunna minska vårdgivarnas administrativa börda.

Bestämmelsen får överlag anses rimlig eftersom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten som utgångspunkt är frivilliga. Möjligheterna att tillgripa tvång är ytterst begränsade och används mycket sällan. I normalfallet kan det därför antas att de flesta patienter deltar i vården frivilligt och därmed heller inte motsätter sig att en vårdgivare tar del av uppgifter från andra vårdgivare. Många patienter kanske heller inte lägger större vikt vid att olika vårdgivare kan lyda under olika huvudmän. Istället är det nog oftast

viktigare att adekvat vård ges och att olika vårdgivare vid behov samordnar och koordinerar vården på ett tillfredsställande sätt. De patienter som enligt tidigare lagstiftning redan lämnat sitt samtycke bör därför inte komma att påverkas av den föreslagna lagändringen.

Men trots detta går det inte att helt undvika frågan om förslaget kan riskera den personliga integriteten. Inom ramen för hälso- och sjukvården samt socialtjänsten dokumenteras i regel många uppgifter av mycket känslig och personlig natur. Det kan mycket väl förhålla sig så att några patienter önskar att vissa uppgifter inte delas mellan olika vårdgivare. Idag kan dessa patienter förutsättas vara vana vid att själva kunna godkänna eller neka en begäran om att få ta del av uppgifter. För patienter som nekat samtycke enligt tidigare lagstiftning blir det då viktigt att få möjligheten att uttryckligen motsätta sig en delning av uppgifter enligt den nya lagstiftningen. Det vore därför lämpligt att överväga om tidigare nekade samtycken ska gälla som uttryck för att den enskilde patienten motsätter sig delning av uppgifter. Vidare vore det lämpligt att vårdgivarna skulle få information om tidigare nekade samtycken. I absolut bästa fall skulle det gå en automatisk impuls med denna information direkt in till vårdgivarnas verksamhetssystem.

I sammanhanget behöver det också påpekas att förslaget ger vårdpersonal generellt större tillgång till patientuppgifter. Rutiner och processer för behörigheter måste följaktligen förstärkas och säkerställas i proportion till risken för obehörig åtkomst. I klartext måste vem som har och bereder sig tillgång till uppgifter löpande följas upp och kontrolleras. Helst skulle uppföljningarna dokumenteras med systematiska metoder som möjliggör att risker för obehörig åtkomst kan identifieras och motverkas.

Konsekvenser för kommuner och regioner (avsnitt 11.5.5)

Främst bedöms kommunerna påverkas av att bli uppgiftsskyldiga till grundregistret över vårdgivare. Eventuella ekonomiska konsekvenser av denna uppgiftsskyldighet bedöms överlag bli hanterliga. Detta eftersom uppgifterna till stor del redan idag samlas in samt föreslås kunna rapporteras genom ombud. Därmed bör befintliga system och rutiner kunna användas i stor uträkning.

Förvaltningen delar till stora delar bedömningen. Allmänt sett är det korrekt att kommunerna redan idag rapporterar dessa uppgifter och att processen förenklas för många genom att ombud föreslås kunna rapportera uppgifterna. Men för att helt dela bedömningen måste det säkerställas att en gemensam inrapporteringskanal utvecklas och implementeras innan dess att lagen om grunddataregister med tillhörande uppgiftsskyldighet blir verklighet.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Promemorian Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2026-09-07
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2026-09-07